

OTT VOLTAM, sor kígyózott,
percenként egy-egy lépés volt az út,
kenyér, zsír, cukor (áttetsző-soványan
jártak, lebegtek a tetők között,
arcuk sárga-zöld,
tüdővészüik kecsketejre áhult,
tétova hegedűhang, elvékonyuló
koldus-szó, elszló füst fenn)
menni kellett, előre, támasz után
kapkodtunk, nevettek a báméskodók,
túzzel-vérrel összemázolt romokból
szél süvöltött, útonálló
sziszegett-szitkozódott a padló
lécei közül, remegett a térdünk
tegnapi félelemtől, támadó
éhségtől-élettől, arrább férges
másztak, rovarok futkostak,
eltűntek-fölbukkantak a halott
tárgyak réseiben, bomló dolgokban,
hőköltünk volna, fény villant,
csalóka-csalogató káprázat
vetett sanda gáncsolat, átbuktunk,
talpra álltunk, túlélők-reménykedők,
megmaradt illúzióink tükrös
csarnokában, vakfoltos üvegek,
rozsdás foncsorúak, hunyorgó
jótékonyáguk körülfogott
feledtetően; a felfordult világ
bennük talpára billent,
roncsok-halottak eltűntek,
napfény, lámpafény-szemfény,
mosolyvillanás vibrált, illegitűnk
ég tükrében, tócsák tükrében,
pléhvödör vize, csorba lavórok
tükrében alakunk gömbölyödött,
arcunk kipirult, gőnceink
újultak, előkerültek szavaink-énekeink,
a játék kivirágzott,
összefogóztunk,
előszedtük az elrejtett
szerelmeket, dobozba zárt
kincseinket, táncoltunk megittasodva,
imbolygott, forgott minden,
lócák libikókáztak, székek kerengtek,
hízélgés-udvarlás duruzsolt,
fel-felsikkant a hiúság élvezetegen,
minden-mindenki egyszerre több lett;
a tükrök akkor sorra kihűnytak,
vitt az út tovább, belődultunk
a megbolydult folyosóba,
megzavarodott érzékkel az
ünnep után, s megingott minden mérték,
a függőleges falak megdőltek,
feldült a mennyezet,
billegett a padlózat alattunk,
tengeribetegekként émelyegtünk,
féltünk újra a leselkedő
hegyes- és tompaszögektől,
csúcsos-éles árnyékoktól, botorkáltunk,
eljutottunk lassan a túlsó küszöbig,
örvények közt a túlsó partig,
fellelegeztünk: újabb teremben
szökőkút szökött fel színesen,
mese-panorámák tűntek elénk,
vetítettképek villóztak a falakon,
rettegés-sávós zubbonyunk gombjai
pattogtak
kítágultunk a vágytól,
a tolakodás előbb kis remegés volt,

afféle fuvallat-fodrozódás,
gőrcsős nyelések, ideges
gyomornedv-kiválasztás,
szigetek támadtak, csoportok
örvénylettek, típródás
lármázott meseautók vitrinjénél,
mese-villák tarka tárlójánál,
mese-utazások mesefilmjei előtt,
a tolongás dulakodássá erősödött,
a gyengéket kiméletlenül hátranyomták,
az ügyeskedők a gyámoltalanok
hátára, vállára kapaszkodtak,
bizalmas kapcsolataikról
bömböltek mindenfelé a nagyhangúak,
a harásolók bele-belekaptak
tolvaj marokkal a vetítés sugarába,
törpe-királyok kordont fontoskodtak
maguknak, adták-vették a holdat
a léha szavak vad zsiplibiacán;
a lépcső a terem végéből nyílt,
keskeny-meredek, arrafelé
sodort a láрма, tülekedés-ordítás,
röpködtek oda-vissza trágár szidalmak,
méreg fröcskölt a szájakból,
égette a szemet, az arcot,
ez volt az uborkafa-lépcső,
a káprázatos számárlétra,
a gyors karrier holdfényből-éjszakából
font rablókötele, felkapaszkodás
vészes, lóduló-visszazuhanó,
rángó hágsója, szakadék felett
korrupt inda-híd, vihar lóbálja,
roppan-szakadozik, s halad a lépcső,
ki mozgatja ezt az örökmozgót,
ki emeli a felemelkedőket,
hájasan lihegtek-fújattak,
nem kellett lépniük sem, futott
a lépcső, nem törődve a földi
nehézkedéssel; aztán kivetődünk
a fényre-levegőre, ez már a hordó,
utolsó próba, elosonhat mellette
a sunyi képmutatás, sompolygó
önzés, mi bemegyünk, nincs
veszteni valónk, előttünk
harsány-gúnyos hahota fogadott egy

áltekintélyt, a hordó fejreállította,
borult-sodródott kalimpálva,
rongybábuként a garasoskodó,
nagyot perdült a testes sorskerékben,
hullt belőle a pénz, szakadt
zsákból a zab, szóródott-szállongott,
játsszani szél lebbent oda
a környező fákról, szedték
kárörvendő nevetések, hasztalanul
kiáltozott, a hordó kivetette,
mögötte szoknyás sznobság, nyafogás
kapkodott sikoltozva, ruhái
válla körül csapdostak,
a tenyéryni nadrágocsán átvillant
rózsás feneke, rajta exkluzív
szeretők emlékül hagyott kézjegyei
csupaszon dideregtek; a hordót
azután kisúrolták, mi épségben
átjutottunk, pózainkon nem mulattak,
a vidámpark most is működik, fiam,
él-forog, kattog, lármázik estig.
Itt a jegy, nézz körül egyszer.

Bódi Tóth Elemér

Hogy a világot értsed

Lásd a szelet a tónál,
viharkosarat lóbál.

M 7-esen dalt várod,
legyen Tanaki Drive-od.

Láss pár kivit is Délen.
paktálj szürke verébbel.

Vándorköveken fenyves
habbal a zöld víz repdes.

Tenger is érjen téged,
Hogy a világot értsed.

Látod, a dal már árad,
megpödörinti vágyad.

Bernáth Aurél téli
táját varjú beméri.

Jó napot, van itthon valaki, persze hogy nincs — mondta Buda Bálint az ajtófélfának, és bevágta maga mögött az ajtót. Ahogy kettőt lépett a keskeny előszobában, máris megköhögötte a kesernyés, fojtó, rossz levegő, kitérte a nagyszoba erkélyajtóját. kilépett az erkélyre, lenézett az úttesten hömpölygő autóáradatra, nevetett; hogy jön át ennyi autó között...

Háta mögött a modern háromszobás lakás elhanyagolt volt, az ablakok kormos-porosak, a parkett gondozatlan. A dohányzóasztal alatt két otffelejttét kólásüveg, egy fullasztóan bűdös hamutartó. Buda Bálint undorral beleszagolt az egyik üvegbe, a hamutartót a fűtőtestre tette, arrább rúgott egy műbőr puffot; ez az — mondta —, akkor hát rendet tettünk; a telefon után nyúlt. Tárcsázni kezdett, de két szám után mást gondolt, visszatette a készüléket a telefonasztalra. Lekattantotta a szekrény sor egyik rejtett-zárú ajtaját, kétfényérvényi magnót vett elő, a franciaágyra dobta, mellé hasalt, néhány másodpercig eljátszott a mikrofonnal, majd mosolyogva bekapcsolta a készüléket. A halk zümmögésre figyelt hosszan, majd monoton, fáradt hangon, mégis fontoskodó nyugtalansággal beszélni kezdett a gyűszűnyi mikrofonba.

„Kedves Buda Bálintné, tisztelt feleségem, Éva! Köszöntelek. Rád gondolok, most tizenkét óra harminc perckor, mikor diktálni kezdek a japán magnetofonodba. Diktálok annak tudatában, hogy egy-másfél óra múlva visszahallod szavaimat, fontos mondanivalómat. Figyelj, kisöreg! Kimondom: ez, ami most velünk van, nem tartható tovább. Nem méltó kettőnkhez ez az állapot, nem méltó egykori ragyogó szerelmünkhöz, fényes boldogságunkhoz. Két éve benne van a levegőben, de egyikünk se meri kimondani: „de elvtársam, de elvtársnóm, ez így nem lehet tovább”. Pedig muszáj szembenézni helyzetünkkel, életünk elbírhatatlan langyosságával. Én most elvállaltam a dolgok feltárását, kiélezését. Amikor te itt belépsz. és egy gombnyomásomra elkezd ez a szalag forogni: furcsa dolgokat leszel kénytelen látni is: pucéran én, a férjed, és pucéran itt az ágyadon a szeretőm. S mindez nem véletlen műve, nem időzavar, rossz szervezés: ez egy kiszámított tettenérés. Amit (ne haragudj, szerelmem, Zsuzsa, drágám!), Évám, látnod kell! Látnod, hogy én tudom, hogy te látod, hiábavaló a szemeket behunyni; tényekkel állunk szemben, nem lehet mellettük szó nélkül elmenni. Én sakkot mondtam ezzel a mai randevúval, neked fel kell borítanod a sakktablát, mert itt a te úgynevezett puritán erkölcsösségednek is pirúlnia kell. Erre a magnetofonra pedig azért van szükség, mert azt gondolom, hogy élőszóban mindezeket én sohasem merném, sajnos, a szemedbe mondani. Sőt. Ha itt fekszik is mellettem a pucér nő, és te mélykék, nagy szemeddel rám nézel, én tizenkét éve megígért hűségem árnyékában azt mondom, szeretlek, Éva, semmi baj, csak a tiéd vagyok, örökre. Pedig erről szó sincs. Elegendem van belőled. Ámen!”

Buda Bálint meglóbalta elszibadt bal karját, felült, visszapörgette a magnószalagot, hátát a falnak döntötte. Visszahallgatta, amit mikrofonba mondott, majd újra előre pörgette a szalagot. Elégedett volt szigorúságával. Keze ügyében hagyta a magnót, a rádióban zenét keresett, majd a telefon után nyúlt. Tizennyolc-huszonkilenc — tárcsázott. — Halló, tessék — mondta egy kellemetlenül hivatalos, központhang. — Főkönyvelés? — kérdezte Buda Bálint, noha, jól ismerte ezt a vénkisasszony-hangot. — Jó napot, Bertók Zsuzsát kérem. — Zsuzsa gyorsan jelentkezett.

— Halló?

— Szia, Bertók elvtársnő! — nevetett Buda Bálint.

— Te vagy az, Bálint?

— Nem, Zsuzsa, nem én vagyok; a haragszó keres, aki a delet kongatta. Most már ráér; ebédelne veled, nem vagy éhes, Zsuzsa?

— Micsoda?

— Azt kérdezem, nem vagy-e éhes, Bertók elvtársnő?

— Értem, Buda elvtárs; hát most, sajnos, lelépni nem tudok...

— Ha nem ettél, éhes vagy, enni kell — mondta megemelt, kioktató hangon Buda Bálint. — Enni kell!

— Nem ettem még, igaz — bizonytalanodott el Zsuzsa hangja —, de ma nehéz lenne, igazán, Bálint...

— Persze — mondta Buda Bálint, aki már tudta, hogy csatát nyert —, majd gyorsan eszünk...

— És Éva? A gyakorlati munkássága hatodik évében magasan kitüntetett feleséged? Főz nekünk valamit?

— Nem! Hideget eszünk. Éva nincs itthon.

— Igen?! Nahát!

— Szakköre van egész délután. A kötelesség odaköti az iskolához... Egész nap...

— Biztos? Halálbiztos?

Buda Bálint már türelmetlen volt. Legszívesebben lecsapta volna a kagylót, „ne játszd meg az agyad, te kis süket”, mondta volna, de nyugalmat erőltetett magára, könnyedén válaszolt:

— Nyugodt lehetsz. Békákat boncol a kölykeivel egész délután, de lovakat is boncolhatnak, ha azt akarod, hogy estig tartson, ha úgy nyugodtabb vagy...

— Megfelel a béka, Buda elvtárs — mondta kicsit hűvösen Zsuzsa. — Öt perc múlva fenn vagyok.

— Gyere! — mondta Buda Bálint, és a kagylót a készülékre ejtve azonnal zuhanyozni indult.

A rádióból szűrődő tánczene ütemére hajlongott, míg ledobálta magáról ruháit. Jókedvét az sem rontotta el, hogy nem jött meleg víz, jéghideg vízben kezdett zuhanyozni, jajgatva, sziszegve. Gyorsan elkészült, vörösre dörzsölte meilén, combján a bőrt, haját is hosszan törölte hatalmas kék frottír lepedőjével. Fürdőköpenyt vett magára, s nézte a fésűk közé dobott óráján a másodpercmutatató előrevándorlását. „Pillanatokon belül megszólal a csengő”, vicsorgott a tükörbe, s csodálta egészséges, szép formájú fogsorát. Éva sem tizenkét éves házasságuk, sem öt éves jegyességük idején nem becsülte eléggé Buda Bálint férfias szépségét, sőt, gyakran adta jelét finoman vagy elutasító gorombasággal annak, hogy dühíti férje önteltsége, hogy ő a maga részéről a világon semmi jelentőségét nem látja annak, hogy a férje haja fénye, válla szélessége, ép fogsora, karcsúsága másokra milyen hatással van vagy lehet. Ez Buda Bálintot eleinte csak aggasztotta — nem szeret eléggé ez a lány, gondolta —, de később rettenetesen felbosszantotta felesége gúnyos mosolya, ha sokáig állt a tükör előtt fésülködve, vagy nyakkendővel bajlódva. Gyűlöli, hogy nem terebélyesedek együtt vele — vigasztalta ilyenkor magát, mert bizony Éva csípőjére, vállára súlyos hűskötegeket, zsrpárnákat hordtak az évek már házasságuk első időszakában is.

Hamm! — mondta félhangosan Buda Bálint, becsukta száját, s indult az előszobába, hogy abban a másodpercben nyissa az ajtót, ahogy Zsuzsa mögött becsapódik a liftajtó, s megszólal a csengő. Zsuzsa friss volt, szép, de kicsit ideges, ingerült.

— Istentelenül kevés az időm, Bálint — mondta fehér ballonját a fogastra akasztva. — Rohanni kell, mert...

— Ne kezd ezzel — mondta Buda Bálint, lágyan magához húzta Zsuzsa fiús fejét, szájon csókolta futó melegséggel, s betessékelte a szobába.

— A főnököm harap rám — mondta Zsuzsa, miközben lerúgta kényelmetlen cipőit —, hónapok óta leskelődik utánam, hova megyek, mit csinálok...

— Nyugi, ha mondom!

Buda Bálint a heverő mellé tolt a szervizasztalkát:

— Mit kérsz? Van sonka, májkrém, paradicsom, cseresznyepálinka, kóla.

— Kenyér nincs? — szellemeskedett Zsuzsa nagy hangon Bálint után, aki a konyhába indult.

— Van kenyér is — morogta vissza, s már szelte is gyors mozdulattal a szendvicsnek való szeleteket. — Na, mondd már, mi legyen...

— Hideg a kóla? — kiabált Zsuzsa rendületlenül.

— Hideg — mondta Bálint, és kivágta a hűtőszekrény ajtaját. Vajat vett elő, sonkát, paradicsomot.

— Vajat? — morogta a kérdést.

— Vajat nem kérek, tudod — mondta Zsuzsa halkán, már borzongó türelmetlenséggel, pucéran a pléd alól. — Csak sonkát a kenyérre. És hozd azt a kólát... És paradicsomot...

Buda Bálint elkészítette a sonkás szendvicset, szalvétát tett a kenyér alá egy tálcára, majd poharat, kólát mellé, és engedte, hogy a fürdőköpenye teljesen szétzilálódjék rajta, ahogy Zsuzsa mellé ér.

— Egyél! — mondta, mintha gyerekekre szólna.

— Pazar — hajolt a szendvics fölé Zsuzsa, s egyetlen harappal eltüntette az ebédnek szánt szendvics nagyobbik felét.

Buda Bálint felerősítette a rádióban a zenét. Zsuzsa odafordu-
dult:

— Bitliszék? — kérdezte.

— Az — mondta Bálint, és félkönyökre dőlve Zsuzsa mellé szorult a pléd alá. — Ne kapkodj, egyél nyugodtan! Idő: rengeteg!

Zsuzsa tele szájjal hümmögött, aztán, hogy szólni bírt, meg-
simogatta Bálint vállát, nyakát.

— Neked könnyű! Úgy falaznak a kollégáid, ahogy csak akarod. Sőt, még jobban is! No, meg a ti munkátok, egyáltalán...

Buda Bálint a faliorát nézte: tizenkettő negyven. Öt perc múlva kicsengetés Éva gimnáziumában, fél óra múlva legkésőbb kulcscsörgés az ajtózárbán.

— Micsoda? — tiltakozott erőtlenül. — A mi munkánk? Tudod te, mit beszélsz?

— Nem hoztál sörbontót — nevetett Zsuzsa, s derékig ki-
hajolt a szervizasztal mellé.

— Hozok — ugrott ki a pléd alól Bálint, és akármennyire is vonzónak találta Zsuzsa kislányos, szép mellét, csípőjét, már határozott is, hogy legalább öt percig keresi azt a sörbontót a kanalak, villák, kések között. Hadd teljen az idő!

— Sőt is hozzá a paradicsomra! — kiáltott utána Zsuzsa.

— Hozok — válaszolt azonnal, és mutató hangzavarral csörgette a kanalakat a konyhaszekrényben.

Gyerekkora kedvenc ponyvaregényeiben a Billek, Bobok, Fredék mindig kötéldegzetűek voltak: ilyen akart volna lenni ő is, felnőtt, értelmiségi férfiként is. Olyan, akinek szeme se rebben kemény dolgok, nagy küzdelmek során. De most például határozottan nyomást érzett a gyomorszája körül az idegességtől, s rögtön megvillant előtte a kínos lehetőség: nincsenek kötéltől az idegei. Sőt.

— Mit csinálsz ennyi ideig — türelmetlenkedett Zsuzsa. — Lejárt az ebédidőm...

— Nyugi! — vitte Bálint a sörbontót. — Nyugi, ha mondom. Só, sajnos, nem került...

— Nem baj — nyúlt Zsuzsa a kettészelt paradicsomért — így is jó.

Lenyelte a paradicsomot, felhajlott egy pohár habzó kólát, s elnyúlt Bálint mellett. — Kösz az ebédet, uram.

Bálint a lány haját simogatta, majd két tenyerébe vette az arcát. — Szép vagy — mondta meggyőződés nélkül.

Zsuzsa megfogta a kezét: — Figyelj csak, Bálint. Ezt hallgasd meg. — Szavalni kezdett. — „Külön indában tekeregve bús virág voltam, bús virág voltál. / Köszönöm, hogy nagy bolygásodban mégis-mégis hozzám hajoltál...”

— Mi ez? — hajolt Bálint a lány fölé!

— Egy vers. Baj?

— Nem baj — válaszolt Bálint suttogva.

— Ismered? — kérdezett Zsuzsa rekedt, halk hangon.

— Kéne ismernem? — kérdezett vissza Bálint.

— Sárközi György verse. Gyönyörű...

— Aha! — mondta Bálint, és arcát a lány nyakába fúrta. — Mai fiatal?

— Nem! — mondta Zsuzsa, és anyáskodón simogatta meg Bálint halántékát, fülét.

— Jó költő?

Zsuzsa felnevetett. Kiszabadította vállát, nyakát Bálint feje alól, oldalt dőlt:

— Meghalt vagy harminc éve: nagy költő volt... Forradalmár... Kéne ismerned... Mint politikai munkásnak...

— Aha — suttogott Bálint, és visszahúzta maga mellé a lányt.

— Háromnegyed — nézett a faliorára, és engedett a szorításon, kitöltötte a fél üveg kólát Zsuzsa poharába. Zsuzsa a meny-

nyezetet bámulta. Nem nyúlt az ital után, halkán folytatta a verset:

— „Egymás mellett és egymás ellen nyilunk mi nyugtalan virágok. / Kergetőzve és összeborulva, mint tengeren játszó sirályok...”

— Gyönyörűszép — lelkendezett Bálint, s a másodpercmutato előredöccenéseit siettette volna szeme erejével.

— Igazán?

— Kisdobos becsszóra! Mondd tovább, Zsuzsa! Pont olyan ez a vers. mintha...

Zsuzsa gúnyosan felnevetett, aztán ellökte Bálint kezét a csípőjéről:

— Tudtam. Tudtam, hogy azt fogod mondani: „pont olyan, mintha rólunk szólna, ugye”?

— Igen — mondta Bálint —, azt akartam mondani. És szépen mondd, érzéssel...

— Hülye vagy — gorombáskodott Zsuzsa. — A mi kapcsolatunk teljesen felszínes, Bálint, ez a vers meg...

— Nem, éppen nem — tiltakozott Bálint. — Épp féltékeny vagyok: az dühít, hogy Kutyaütő Kilenc Józsefnek ugyanígy szavalod este hazafelé ballagva a hársfák alatt. A kolónián, ahol a ti házatok körül már elfogynak a lámpák, és szorongatja a kezed a kölyök, és tán' a blúzod is kigombolja...

— Kutyaütő Kilenc József? Buda elvtárs, így beszélünk egy munkásfiatalról, aki annyi éves pont, mint én vagyok: egy huszonhárom éves tehetséges villanyszerelő ifjúmunkásról... Egyébként kigombolja...

— Hagyd abba! — csókolt bele Bálint a lány arcába. — Ne beszéljünk róla, sajnálom.

— Az utcán, a moziban, a presszóban veled vagyok. Vele járok, veled emlegetnek együtt, nem veled.

— Neki szánnak a jóapadék...

— Neki. Komolyan, Bálint. És igazuk is van, illetve igazuk volna... csak én... csak te és én, Bálint, két éve...! Ha hozzámennék feleségül, veled akkor is csak kvittek lennének még. Neked Éva, nekem Jóska. Akár össze is járhatna a két család. Úgy elvtársiasan! Egy buli nálatok, egy minálunk. Jóskát előbb-utóbb kiemelnéd magad mellé valami felelős-felelősnek: hadd keressen egy kicsit többet! Mi meg jó barátok lennének Évával. Te Jóskával meccsre mennél meg sörözni, mi Évával trécselnénk. Később aztán Éva csendben elcsábítaná Jóskát. Lefeküdnének. Ugye? És kész! Élnénk így négyesben, amíg...

— Elég legyen! Először is ott kellene hagynod ezt a bohóckodást, színészesdit! Komolytalan kóklerekedés! Hókusz-pókusz, öncsalás!

— Nocsak. Azt eddig nem mondtad, hogy ez a véleményed rólunk...

— Rólatok? Óróluk. Téged szeretlek. És szeress te is engem, ne őket... Drága, drága!

Zsuzsa örömtelenül, kedvetlenül engedte át magát Bálint szerelmének, s maga sem tudta igazán, mi a baj. Hosszú hallgatás után Bálinthoz fordult:

— Igazán szeretsz? Szép vagyok?

— Szép vagy! Gyönyörű — mondta Bálint őszintén.

— Jaj, tudom én, tudom. Szép a testem, az arcom, a hajam. Tíz éve fényesedik bennem ez a tudás: szép vagyok. Kamaszkorom óta. És százszor eldöntöttem már magamban, hogy ha a munkám nem visz előre, hát ez a szépség lesz az ára, hogy boldoguljak! Hogy egyszer egy ilyen nagy, modern lakás legyen az otthonom. Forró vízben zuhanyozhassak, amikor akarok, és legyen egy gyereke, akinek minden megvan. Nekem el kell jönnöm arról a kolóniáról, ki kell húznom a cipőmet a telep sarából...

— Hát, ez szép! — dörmögött Bálint. — Amit mondasz, az a prostitúció közeli rokona. S ha egy volna, ha eladnád magad, miért Jóskával rohagálsz, aki csak annyiban különbözik a többi loboncos fejű suttyótól, hogy futballista-karrier helyett színészpályáról álmodik...

— Milyen igaz, Bálint! — sóhajtott Zsuzsa, és a blúza után nyúlt.

Bálint reflexszerűen az órára nézett: „ötvenöt”, moccant a szája, és megszorította a lány karját:

— Mit akarsz?

— Indulni! — válaszolt Zsuzsa párás szemmel. — Igazad van! Miért állok szóba vele? Miért csókolózok vele? Őriznem kéne magam valakinek, aki... Egy orvosnak, mérnöknek, egy újságírónak, aki feleségnek a nagyszerű életbe vinne. Vagy neked például, Bálint, aki... Hát tudod... Jól szeretsz te engem, Bálint?

Bálint cigarettáért nyúlt, rágyújtott. Kínálta volna a lányt is, de az nemet intett, öltözni kezdett. — Rohannom kell, Bálint, egy óra! Be kellett volna érnem egyre, Bálint...

Bálint visszahúzta maga mellé a lányt, forrón megcsókolta: — Most nem mehetsz el így, Zsuzsa. Most nagyon érezzük egymást, egymás hullámhosszát. Most kell beszélünk!

— Máskor, Bálint, megnyúznak odabent... Megyek...

— Nem mégy, Zsuzsa! Drága kis Zsuzsa! Rendet akarok rakni az életemben. Hallod. Harminckét éves vagyok. Ideje kidobálni a szemetet!

Zsuzsa idegesen gombolta a blúzát:

— A szemetet, Bálint? Hogy érted ezt?

Bálint teátrális pózzal fordult a lányhoz, maga felé fordította az arcát:

— Elválok, Zsuzsa. A házasságom, jól tudod, milyen.

— Elvtársi, nagyon is elvtársi — nevetett Zsuzsa idegesen. — Az a baj, hogy nincs gyereketek, öreg...

— És minden, és minden más — mondta Bálint, és a lépcsőházból hallatszó zajokra figyelt. Megjött volna végre? Mással csapódott az ajtó. — Nem mehetsz még, Zsuzsa, várj! Figyelj! Téged szeretlek...

— Nem hiszem, Bálint! — mondta a lány, és zavartan tovább öltözött.

— Hinned kell! — fogta meg Bálint a lány két kezét. — Te kellesz nekem...

— Máskor, Bálint, majd beszélünk, most rohannom kell — hadarta Zsuzsa, nagy nehezen lábára erőszakolta a cipőit.

Bálint elé állt, erőszakkal visszaültette a franciaágyra.

— Tíz percet töltesz — mondta, s arra gondolt, hogy negyed kettőre négykézláb is haza kell érnie a feleségének...

— Elválok Évától, érted? Elegem van!

— Nem hiszem, Bálint — mondta Zsuzsa türelmetlenül. — Az ilyenfajta emberek, mint te, negyven körül cserélik le nekigömbölyödött, hájas feleségüket... Neked nyolc éved van még, öreg... No, engedj, megyek!

— Ha most elmész, nehéz lesz erről máskor beszélni — ölelte át álmelegséggel Bálint a lányt. — Hallgass végig!

— Mennem kell, tudod — mondta Zsuzsa, és kihátrált az előszobába.

— Itt tartalak erőszakkal tíz percig: hogy megérts!

— Én vagyok az erősebb, Bálint, egyszer kipróbáltuk — nevetett Zsuzsa, s kidugta a fejét a lépcsőházba. — Szevasz! — sziszegett vissza, s csókfélét is dobott Bálintnak ujjahegyén.

Bálint mintha lerészegedett volna, úgy támolgott át a szobán. Dühödtt rántással kihúzta a sötétítőfüggönyöket, majd a zsúrkocsiról mindent a mosogatóba rámost. Még a bűzlő hamutartót is bevágta a tányérok közé, s az üres kólásüveget is. Kezet mosott, ráhasalt a franciaágyra, telefonált:

— Gimnázium? Buda Bálintné kérem.

Éva hangja, mintha énekelne, irreálisan magas volt, nevetetően mesterkélte:

— Halló?! Igen!? Én vagyok...

— Én is én vagyok — mondta ingerülten Bálint.

— És? Mi van? Mi történt? — kérdezett Éva idegesen.

— Semmi különös! Csak, hogy beszéljünk. Két szót, hogy mi újság?

— Semmi. Itt is semmi! És még valami?

— De mégis! Mondj valamit! — mondta Bálint hízelgően, s felült a franciaágyon, ölébe vette a készüléket.

— Mit mondjak? — Éva hangja már elutasító volt. — Besüt a nap az ablakon.

— Na, látod — szellemeskedett Bálint. — Az nagyszerű, hozzám is besüt, a hivatalba...

— Onnan beszélsz, Bálint? — kérdezett Éva, és mintha csekélyke érdeklődés villant volna meg hangjában.

— Igen — hazudott Bálint. — És tényleg azért hívtalak, hogy megkérdejem, haza tudtál jutni délben takarítani?

— Ne hülyéskedj! Akkor nem volnék itt benn, Bálint. Nem tudtam hazajutni.

— Kár — recsegett Bálint hangja.

— Micsoda?

— Semmi, semmi! Csak reggel megbeszéltük, hogy te délből hazaugrasz, tudod...

— Tudom. Másképp alakult. Dolgozom. És ez az első...

— Így igaz — mondta Bálint közömbösen, és lábujjával arább lökte a kis japán magnót a szőnyegen. — Különbözik nem érdekes. — Édeskésre vált a hangja. — Holnap már hét vége, majd együtt csapunk egy nagytakarítást... Oké?

— Lehet! — válaszolt Éva elutasítón. — Akkor szervusz, Bálint.

— Szervusz, édes! — mondta Bálint, és olyan leheletfinoman helyezte el a telefonkagylót a készüléken, mintha attól tartana, hogy minden hirtelen mozdulat nagy bajt okozhat.

Tenyerére vette a magnót, letörölte a szalagról a szigorú kiáltványt:

— Jobb ez így — dörmögte maga elé —, nem kell felfújni a dolgokat!

A faliórára nézett: fél kettő volt. Azon tűnődött, egyáltalán érdemes-e még visszamenni a munkahelyére...

Jánosy István

A dal hatalma

(Berzsenyi: Poétai harmoniztikájának olvasásakor)

Minden hangszernél simulóbb folyású
fátylas emberhang, az örök Teremtő
magvait hintsd a Tavasz bűvöltén
szilva szíromként
tört szívünkre, hogy valamint a bimbók
burka szétpattant, a való bilincse
hulljon szét tündér bűvületben, és a
messzi jövődő
képe táruljon szemünk elé, hogy
bőredős ifjak, szitakötő-karcsú,
fátyolos lányok szaladoznak éji,
holdtűzű táncban,
s mint a hajnal kél violás színekben,
hóka szárnyaktól liba-tó fehérlik,
zöld-mohos dombon tehének bolyongnak,
üldözik őket

villogó-röptű pulik úgy csaholva;
és amint a kecskebokájú vig agg
kétesövű sípját vigyorászva fújja
bodzabokorban:

bújva bucskóznak liba-lenge lányok,
szoknya lebbentét leselő gúnárok,
s fátylasult arcuk csecsemő-szopásán
átüt az álom.

Üsszatok felhőn, lilehangok, egyre!
Szőjjetek széppé suta sandaságot,
horgadó gyilkot, hatalom-huritást,
szérielen, álnok
pénzsóvárságot! S Arión dalával
mákonyozzátok szelídült barommá
a vicser farkast! Madarak csapongó
tisztá szívével
énekeljétek csak a szent középszeret,
mert kinek torkába szelíd madárka
költözik, s ott zeng: az ilyen szívében
meghal a Tigris!

A Szent Márk tér délben

1974. szeptember 20., déli 12 óra Ófalu.

Az ablakból ápolt kertre látni. Távolban hegyek, lábukig nyúlik a kukoricaföld. Fiatal férfi a ház mögött, most érkezik, kezében kapa, csizmája sáros. Mozdulataiban jöleső fáradtság. Csirkék kapirgálnak az ütött-kopott autó körül. Kedves hőkölyökarcú asszony intget az ablakból (a keret világoskék, szokatlanul jól illik az ég kékjéhez), mögötte halomra dobált, repedezett vásznak, vakrámák, kiszáradt festékestégelyek. A férfi felpillant, mosolyog.

Ugyanebben az időben: Budapest, Szentkirályi utca 78/b. VI. emelet 7.

Oroszlánlábú asztal. A horgolt terítón porcelán kakas, hátán ludasmatlisapkás, virgonc zsoké.

Fehér puplinges úr áll a tükör előtt, lazít nyakkendőjén. Ajtó csapódik, apródfrizurás fekete nő lép be. Leül a fotelbe, szoknyája felcsúszik combján. A harisnyatartó pántja fölött látszik a megduzzadt hús.

A sarokban dohányzóasztal, rajta gondosan egymásra helyezett kártyalapok. Ebéd után vendégek érkeznek.

Ugyanebben az időben: Velence, Szent Márk tér.

Miután ebéidő van, szinte kong a tér az ürességtől. Idős úr sétáltatja ebét. A megnevezhetetlen — kockás trikóba bújtatott — korecs, fajának szégyene, kitépi magát a vénember kezéből. Riadtnak látszik. Hosszan fityeg utána a szabadon maradt pórás. Gombszeméből tört fény hull a kőre. Rövid lábait kapkodva átugrik egy Weber Clويد feliratú műanyag reklámtáskán, s mint aki aranyra lelt, boldog vigyorral kunkorítja fel farkát, pamacsvegű hátsó lába az ég felé kanyarodik, s merész ívben oldalba vizeli a roppant szobrot tartó, karcsú oszlopot.

Ugyanebben az időben a keleti szélesség $48^{\circ} 11'$ és az északi hosszúság $19^{\circ} 51'$ által behatárolt agyaggolyónyi térben egy méretre szabott betonkalitkában, miközben zsókerék húz ügyfelem, a Csöd.

Ülök egy méretre szabott betonkalitkában, a keleti szélesség $48^{\circ} 11'$ és az északi hosszúság $19^{\circ} 51'$ által behatárolt fohásznyi térben, és feddően nézek kártyapartneremre.

Feleségem korholóan harsogja:

— Hogy kerül a törlőrongy a konyhaasztalra? Csupa haj, meg sár. Hát mit képzelsz? Reggeltől estig dolgozom, annyit érdemlek én? stb...

Óvatosan behúrom a ketrec ajtaját. Ott áll a sarokban okos kis Mailer-Müller-féle visszaszámláló idógépem. Püspöklila süvegét megsimítom. Nem is kell a keresógombhoz nyúlnom: tudja, mire vágyom.

1969. szeptember 20. Akárhól.

Talán a rum tette, vagy a testvériesen megosztott bográcsgulyás, mindenesetre ezen az ősz eleji délelőttön mind a négyen éreztük, hogyan árad szét testünkben a meleg. Keskeny körfolyosón üldögélünk a Lolában, a zárt udvaron ultramarinkék macska nyújtózkodik a hűlő nap sugaraiiban. (A vendéglős fia nagyméretű csataképeket fest, s az állandóan fehéren maradt eget — meg a kölyköt —, megszánya a tanítónő vasárnap délután egy üveg hígított kék festéket hozott a Lolába; ám a golyó szeszélyesen az üveg felé gurult, a macska a golyó után, így aztán most foltoskéken szívja magába a napot a kandúr a Lola udvarán.)

A levelek fonyadt-barnák, a lehallás előtti állapotban, rozsdálló eres (görbületeiben eldugott kamaszüzenetek), egyszóval karját szét-dobva dől hanyatt az ősz.

Nézem Zsuzsát. Dacosan bámul ki az ablakon. Fekete, apródfrizurás feje félrelibben, szája sarka legörbed, mint mindig, ha nagyon figyel valamit. Kinyúlt pulóverében elveszik válla, melle, furcsa mozdulattal támaszkodik az asztalra, feszült és ernyedtt egyszerűen.

— Megpróbálkoztam a karccal — mondja Pencz — A szín. úgy érzem, hosszabb felkészülést igényel. Stúdiómat. Komoly stúdiómat. Talán a vörös különféle árnyalatait fogom keverni. A vörös! Az az igazi! Tébolyult királynő, öreg és féltékeny. Öreg királynő rongyokban, imalavóval, kacsákkal, katéterekkel a háta mögött, egyszerű, kis utcában, olaszos sikátorban, hibbant korecs üget a háttérben, mely az első kiáltásra visszaoldaloz gazdájához, nyalja a lábát, vakkantva fohászodik; az öreg királynő, glóriás vécés néni az előbb említett tárgyakkal a háta mögött szembenéz veled, dinnye-és gyümölcslelállat árad, s invitáló mozdulattal, édes-derűsen, bölcs megbocsátással mutat a félig tárt ajtóra, melyen ott világít két búvos betű: a lábait égre tartó parázna W és a becsületes, kővér és nyílt C. És mindez vörösből: szemafor-vörösből, dinnyebél-vörösből, alvadtt-csirkevér-vörösből...

Zsuzsa báván hallgat. Aztán Kandinszkijről motyog valamit. Pattogva hullongnak fogai közül a pontatlanul képzett „m”-ek, talán

ezért olyan tökéletes a francia kiejtése, többször megtévesztett vele született franciákat.

Néhány képet csináltam Zsuzsáról. Például: mély kupolaboltozatból bukkan elő. A gyámkőn évszám: 1710.

(Abból az időből való, amikor még örültek munkájuknak az emberek, nem adtak ki akármit a kezükből. A suszter kétszer-háromszor atrágtta magát a bőrön a szurkos fonállal, az ő munkáját ne hozza vissza a paraszt, hogy leszakadt a talp.) A lány arcán tétova, laza láz. Néhány sikló, tengeri folyondár dugja fel fejét a kanális öbléből. Aranylagunák és zöldeskék homokdúnék, szelíd fo'yogátok, egy oposszum sejtetők a hámló vakolat rajzából. A képen ácsorgó Zsuzsa arra gondol: vajon ki ez a bozontos fickó, milyen idétlenül billeg a sófészék szélben... Megvan! Most óvatosan! Festékes az ingujja, alighanem festő (piktor) a nyomorult. Erre a bulira azért igazán felkaphatott volna valami rendesebb rongyot.

Más nincs is a képen.

... Bennem valahogy szétszakad és összeáll a világ. Széttöredezik, mint a szúvasodó köröm, szétreped. Hámlékony, csillámló lemezekék peregnek, aztán egy másféle rendszerben összeáll újra minden. Valami ösztöke ösztökél.

— Te, Pencz — mondom —, én igazán nem érzem ezt. Azt hiszem, túlságosan sokat olvasol. A szakirodalmat majd a te munkáid alapján írják meg remek állú és remek nyakkendőjű úrfiúk. Neked nem kell már felkészülni a festésre. Mire készülödsz te mindig? Fogd meg azt az ecsetet, vagy a törlőrongyot, és csinálj!

Tildi papirlapokat húz elő. Keskeny kölyökhód-arcán falánk kis mosoly. Ferdén tartja az íveket:

— Istenem! Ezek a legújabb melók! Grafikák! Temetés. Minden feketében. Pencz most fekete-fehérben gondolkodik. (Kiselejtezett fekete karingben a pap, karja száracsaszárny, ábrázata a hiú időtöltés bizonyossága; mellette az egyházközségi írnök, avas, zsírsgágú kalapban, mindenki ércingben, Shakespearé-tól ellesett drámai pózba fagyva, két évezredes hagyomány erényövei csörögnek-morognak, a lakatkulccsal messzejár a kóbor hírnök.)

Látom, Tildi milyen sóvárogva nézi Penczet. Eszembe jut, amit a pincében mondtott: „én mindent megteszek, mindent feláldozok érte, mert a Pencz egy tehetség, én hajlandó vagyok alávetni magam az ő életének, elnyomom vágyaimat, nem veszek többé rajzszenet a kezembe, nekem csak az fontos, ami Pencznek fontos, azt akarom, hogy, ha fáradtan eljön az állványtól, az én ölembé hajtsa a fejét, én majd olvasok neki Ginsberget, Joyce-ot, tudom, hogy soha nem fogunk polgári házasság fülledt odvába süllyedni, elvégre mi másféle emberek vagyunk stb...”

Nézem a kis kölyökhód-fejét. Aranysárga hajában aranysárgán aranylik az aranyeső. Szemében felsejlik a kobaldkék macska (még mindig nyújtózkodik, a fukar napba bámul), orrcimpája remeg. Ahogy elmézem, egyre biztosabb vagyok benne: ez a lány tényleg megteszi, amit mondtott — két énekhang egy galagonyabokorban —, úgy él majd, mint egy csengő a mén nyakán, és boldogan csilingeli végig egyszerűsége, de derűs életét.

Valahol mélyen irigyelni kezdem Penczet ezért a lányért, hiszen jól tudom, hogy Zsuzsa enyhén legörbülő szájszéjjel elporzik majd, úgy, ahogy jött, és soha nem fogok aztán igazán jó ánizsos bort inni, olyan alabástrom-Ararát-aranyköldökkoronás hasat sem látok soha többé, mert Zsuzsa egyszer spirális ívben elröpül, elnyűtt pulóverét átveri a csillagpor, égi szemét, szimbolikus, ezoterikus, kozmikus végtelenség.

— Ez a legnagyobb szám. Ez a te hallgatásod — csipogja Zsuzsa. Galléromnál fogva rángat vissza a valóságba. (Néha bravúrosan válogatja össze az „r” nélküli szavakat.) — Bölcsen ül és hallgat a mester. Nagy szemét szemüvege gondosan takarja. Magas ívű szemöldöke varázsos vakondnyom.

Áthajlok az asztal fölött, két ujjam közé csippentem orrát:

— Na most beszélj, gonoszkodó gonoszmókus! — Gyöngyfogai kivillannak, nevet, mint szűzlány fésüklődő-asztalkájának tükre előtt. Lefejtí ujjaimat (arcának lankáit, dombságait futották végig). Átül ölembé, benyúl ingem alá, babrálja szakállamat. Hát azt hiszi, hogy fából vagyok én? Érzem: harisnyatartója pántjánál kicsit megduzzadt a hús. Pergő lepkék és mézbe ragadt madarak állnak össze glóriává fejünk körül. A lélek oktondi sötét éjszakája felderül.

Arany verőfény odakint. A már említett kék macska, rozsdamart csatornák, hanyatló fűcsomók, feszes villanydrótkon néhány tétova sármány.

Az időjósok szerint negyvennapos, kemény esőzés várható. Már látom is magunkat Pencz föld alatti műtermében: én az egyik ágyon Zsuzsával, Tildiék a másikon, közöttünk Antek képe: *Utazás a LOT-tal*; egész nap bámul ránk a lárvaarcú hermafrodita, kalapja mögött világga hűz egy repülőgépet, a selány-sefiú pernahajder meg csak bámul, kezében a golyóval, lent/hangyák meg bogarak, negyven napig ki sem kelünk az ágyból. Fenséges gondolataimba belevihognak a lányok. Pencz komoly arccal csendet kér. Feláll, álmatag tekintetét körbehordozza kis körünkön:

— Fogadjuk meg, hogy mához öt évre — órájára néz —, tehát 1974. szeptember huszadikán déli 12 órakor, bárhol is, forduljon sorsunk. találkozzunk Velencében, a Szent Márk téren.

— A szobornál — teszi hozzá Zsuzsa. Arcát kedves, őszinte pír borítja el. Mosolyog.

Torkon ragadom a csúfolódás pimasz, kenderszakállas, kis szellemét.

Kontrasztok

I.

Déli napfény smaragdján
vibrál zöld szemének,
nem kacsint a szemafor
pirosat a féknek.

Fut a járgány, robogunk
hatvan mázsa sóder
terheléssel, két komor,
félíg spicces sóher.

II.

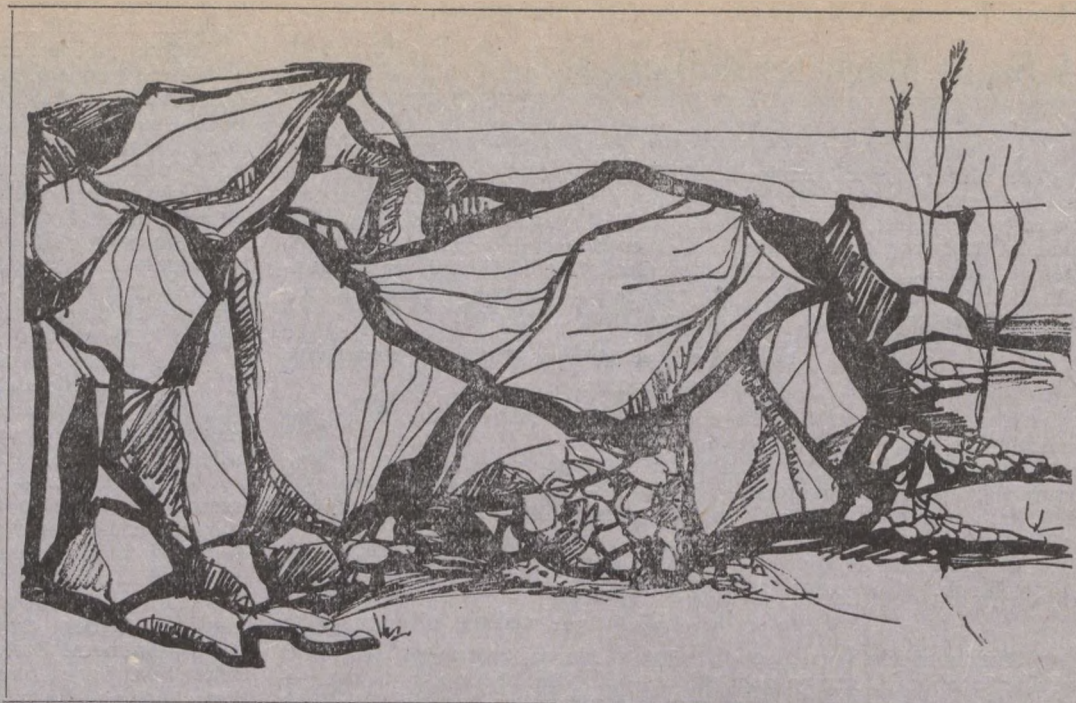
Répát cipel a szekér,
púpján megcsillan a dér,
csípős szellő ostoroz,
didereg a fuvaros.

Markod, pajtás, megleheld:
zúzmarás a réparend,
a nap tán ma fel sem kél,
hűvös lesz a villanyél.

III.

Esik. Halkan, kitartóan.
Az ég hűvös, szürke szem,
melynek könnye meghatóan
csillog a bús flaszteren.

Üres a tér. Csak egy önző
kuka, és egy félmarék
csikkel áldott utcaseprő,
áztatja a tyúkszemét.

Tamás István

Hántolt

búza
színe-hagyott
ruhátlan a föld
Károg a kóró kárhozat
s vakmerő varjak vájnak
vaksi határban
léket a lőtt vad
lába elé

Üszkös a nyom
csúf üszög trónol
fogvicsorító holt
csövein
a tengeriszárnak

Nehéz sóhajok torz
csípős cseppje alatt
dideregve
dermed a pilla
Pillét sem csalogat
már a bogáncs
S forogva zöld
mérgeiben ránk
ölti ki nyelvét
varkocsát rázva
sápadt taréjosan
a borostyán

Ihos István

Hazatérés

Magától kinyílik már
a méla ajtó.
Szegényebb vagyok egy nappal
fogast rajzolok a kabátomnak
hogy kedvét leljem.
Jó így egyedül egy
rossz tévé mellett
nyugodtan olvashatok.
Gyűjtögetem a gyermek-hang
estéimet
várnak a magukra hagyott tárgyak
a mosatlanok öntevékenyek a
virágok kijárnak a kúthoz
mosakodni.
Tudják hogy agglegény vagyok
s az ablakból szólongatják
a nőket
a kefe-frizurás kaktuszok.

Az üzemvezető kísérte fel a lépcsőn...

Eppen hozzákészülünk a munkához. A raktárnok utasításokat osztogat, mutatja, melyik sarokban van még a készlevesek régebbi szállítmányából, amit valamiképpen elnéztünk.

— Egy hónap múlva lejár a szavatosági idő — forgatja kezében a száraz húslevest tartalmazó zacskót. — Ti meg a legújabb küldeményt kezdtétek meg. Az ember nem győz eléggé vigyázni rátk. Micsoda gazdálkodás ez? Azt a... istállóját! — káromkodik mérgesen, durván.

Mind az öten a hosszú papulthoz oldalunk, amin a rendeléseket csomagoljuk. Kattintka, az élelmiszer-elosztó üzemből dolgozó férfiak kedvence, a körmeit vizsgálja behatóan.

A mindig nagyszájú Hadraba elbújik merev, lárvaszerű arckifejezése mögé. A sötét raktárban eltöltött évek sápadtságára változtatták bőrét. Megjegyzem, ő kezdte meg a legújabb levezéltítmányt.

Jánosi zavartan pislog vastag szemüvege mögül. Úgy látszik, bűnösnek érzi magát. Nagyon rövidlátó, olvasás közben színtől sűrűl az orrával a dobozok címkéit. Kínosan fészeng, bántja a dolog, saját rövidlátását okolja. Úgy következtet, egyedül ő lát rosszul, tehát csakis ő kezdte meg a dobozt.

Pedig téved. Világosan emlékszem, hogy tegnap Hadraba szakította fel a tetejét. Persze, most kussol, meg sem szólal, várja, míg elú! a vihar, és a raktárnok mindnyájunknak „kipucolja a gyomrát”.

Anna, a csomagolóasszony úgy viselkedik, mintha reá egyáltalán nem vonatkozna a szidalmak sorozata. Kissé befelé forduló lábaival apró köröket rajzol a szátkás padlóra, szemét a földre irányítja, mint egy tizenhat éves csitri, aki az első szerelmi valómást hallgatja.

— Meddig akartok még tétlenkedni? Mikor lesznek elkészítve a rendelések? — rivall ránk a főnök ingerülten. Ijedten, cél nélkül rebbenünk szét. A raktárnok sarkon fordul...

Ekkor ér fel az emeletre az üzemvezető, maga előtt tessékelve az új asszonyt. Öten vagyunk, a raktárnokkal hatan, és mióta a szomszédos járással egyesültünk, nem győzzük a munkát. Tudtuk, hogy új munkaerőt kapunk, de férfiúra számítottunk.

Az utolsó lépcső sokkal magasabb, mint a többi. A fiatalasszony megböklök. Ellesne, de az üzemvezető gyorsan elkapja. Alig akarja elérkezni. Úgy veszem észre, nagy gyönyörűséget okoz neki a női test váratlan közelsége. A többiek is odafigyelnek. A fiatalasszony pipacsörvör lesz, és kiszabadítja magát az ölelésből.

— Köszönöm! — mondja halkan az üzemvezetőnek, aki öntelten mosolyog, majd szégyenkezve visszanez a helyre, ahol csaknem pórul járt.

A raktárnok most gurul csak igazán méregbe. Apró szeme összeszűkül. Az üzemvezető félrevonja, valamit bátortalanul magyarázgat...

— Ugy...? Egy nővel akartok kihúzni a csavábó? Hogy az a csúf, szakállas úristen csapna végre közéték! Kaptunk egy járást. De raktárhelyiséget nem! Ezen a vacak padlón kell szoroskodnunk. Az áru meg naponta „dől”. Nincs hová tenni. Lassan azt sem tudjuk, mi hol van. Így nem lehet dolgozni! Nem vállalom a további felelősséget! A legközelebbi leltárt már alá sem írom! Majd én megmutatom! Ha a tisztelt vezetőség ránk sem tojik... Még szép, hogy új munkaerőt kaptunk. De miért nőt? Talán nincs ró'a tudomásod, hogy nálam negyven kilót is kötelesek emelni a munkások? Ez a nádszál asszony huszonöt kilónál ne-

hezebb ládát meg nem emel... Épp oly' lehetetlenség itt rendet teremteni, mint a szemétdombon! — és szórja az átkokat.

Az üzemvezető hallgat. Várja, hogy a raktárnok valamelyest lecsillapodjék.

— Talán inkább máshová..., ha itt nem fe'elek meg — szólal meg a fiatalasszony szerényen, de látom rajta, legszívesebben elsüllyedne szégyenében.

— Szó sem lehet róla! Maradjon csak nyugodtan. A nehezebb ládákat majd ketten viszik. Oltózzon át, és lásson hozzá!..

Azután a raktárnokhoz fordul, úgy folytatja...

— Elsején még két munkást kapsz. Ezt a számarordítást meg, légy szíves, hagyd abba. Ugy nem segítesz vele magadon — majd közelebb lépve, kétértelmű mosollyal odasúgja: — Elvált asszony!

Ovatosan belekapaszkodik a rozoga fakorlátba, cinkosan visszakaesint, és eltűnik. Cipő alatti véresen csikorog a lépcső.

Három teherfelvonó működik az emeleten, melyet mi, segéd munkások padlásnak hívunk. Alattunk a földszinten az áru raktár terül el. Liszt, cukor, só, olaj, rizs meg ilyesféle van benne.

Nálunk a fűszerek és konzervek minden fajtája megtalálható, még gyufát és kandírozott délgymölcsöt is raktározunk. A levegőben orrcsiklandozó, prüszkölésre ingerlő bors- és fűszerillat terjeng. A XX. század gépesítése messze elkerülte a raktárt. Az arut részben ócska kis kocsin tologatjuk, részben vállon, esetleg kézben hordjuk a liftből.

A raktározási nehézségek miatt sok, szűkebbnél szűkebb utcácska keletkezik. Néha valóban el lehet tévedni köztük. Legalábbiel év kell hozzá, míg valaki megtanulja, mi hol van. Közben újabb vagonok érkeznek, más csomagolás, új áruk, növekszik a választék. Nem dicsekvésköböl mondok, de ember legyen a talpán, aki rövid időn belül eligazodik, tájékozódik az áruhegyek között.

Mindnyájan tisztában vagyunk vele, az új munkásnő csak abban az esetben fog igazi segítséget jelenteni, ha már betanult. Egyelőre ügyetlen hátramosztító lesz, akit kísérgetni, vezetgetni, oktatni kell. Feltartja majd az egész kollektívát.

Hadraba előveszi, szétteríti a „lepedőt”. Így csúfoljuk a lepedő nagyságú papírlapot, melyen az élelmiszerboltok rendelései vannak aprólékosan feltüntetve. Azután kellemtelen orrhangján megszólal, kiadja az első parancsokat...

— A nulla-nulla-hármas önkiszolgáló részére: két kiló csomagolt örölt bors, két doboz orosz tea — tíz dekás csomagolás, valaki mérjen le öt kilogramm köménymagot, sajnos, csomagolt nincs. De úgysen mozogatók, különben ma is túlórázhatunk, mint tegnap. Tovább mondok: húsz üveg félkilós lecsót kolbásszal, tíz üveg egykilós másodosztályú cseresznyekompótot...

Ötfelét szaladunk. Mire visszatérünk, a fiatalasszony felölti kék munkaköpenyét, és odaáll a pulthoz.

— Hozzon egy kilogramm kávét, tízdekás csomagolásban, és öt kilogramm extrát — szól Hadraba a fiatalasszonyhoz, aki tanácstalanul megindul, közben segélykérően felém néz.

— Második polc, ba'ra — kiáltom utána. Nyolc polc áll a pult mögött, csupa olyan áruval, amely majdnem mindegyik rendeléshez okvetlenül' szükséges.

Az asszony nagysókára visszajön. A rendelés ellenőrzésekor kiderül, hogy a kávé csak ötven grammos, az extrán meg egészen új dátum van, sokkal régebbi gyártmány fekszik még a raktárban.

— Tessék máskor odafigyelni — morog Hadraba.

A fiatalasszony igyekszik, de egyik baklövést a másik után követi el. Kínai tea helyett indiait hoz, eltör egy tizkoronás őszibarackkompót, összekeveri a rendeléseket. Sajnálom, mert senki sem segít neki, nem

szívesen igazítják útba. Szegény, kérdezősködni sem mer.

— Izé..., fiatalasszony mérjen le négy kiló szemes borsot, ebből a zsákból, ni — mutatja Hadraba, és élvezettel figyeli a nő kétségbeesését. — De ne aludjon, mire való az éjszaka?!

Elhatározom, megakadályozom a „kibabrálasokat”. Kezébe adom az ötkilós zacskót.

— Öt dekát a zacskóra! — tanácsolom, és elmegyek egy láda szardíniáért. Mire visszajövök, megvan a baj. Olyan ügyetlenül, egyoldalasan helyezte mérlegre a zacskót, hogy feldől, és a négy kiló feketebors szétszóródik. Segítek összeszedni a nagyját, de a maradékka! már bajosabb, összeheserőlni nem lehet. Szemenként kell felszedni.

Az asszony hálás tekintettel megköszöni a gyámolítást. Erőszakkal visszafojtja feltörni készülő sirását, és hőiesen várja Hadraba parancsait. Egész testében remeg, mint a nyárfalevél.

— Ugyan, fel a fejfel! Csak bátran, ne csüggedjen. Ő sem emberevő! — mutatok Hadraba felé. — Majd beleszokik. Mikor idekerültem, én sem voltam sokkal ügyesebb, mint most maga — vigasztalom.

Megfeszített iramban do'gozunk délig. Ebédszünet alatt mellém húzódik. Jó étvágyat kívánunk egymásnak. Meleg van, nehezen csúszik a zsiros kenyér. Figyelem minden mozdulatát. Szavai keresetlenek, őszinték, szeme alatt mély karikák. Haja csapzott, keveset vagy egyáltalán nem jár fodrászhoz. Tapintatosan kérdezősködöm, hol dolgozott azelőtt, honnan jött, férjnéi van-e már?

Szája széle fájdalmasan megrándul. Csekély húsz perc alatt mindent megtudok ró'a. Huszonegy éves (de huszonhatnak nézem), két évvel ezelőtt ment férjhez, van egy kislánya, akit imád. Férjétől elvált, mindössze annyit tud róla, jelenleg börtönben ül. Árva lány volt, tizenöt éves korától dolgozik. Meg is látszik rajta! Egész lényében van valami nyüzötszág. Csak akkor széppül meg, amikor mosolyogva beszél a kislányáról. Fényképeket mutogat.

— Ki vigyáz a kicsire, míg maga dolgozik? — kérdelem.

— A napközibe hordom minden reggel — feleli. — Nagyon jó dolga van ott. Ő a kedvenc.

Vége az ebédidőnek, újból munkához látunk. Már bátorságra kap, lehetőleg mellettem tartózkodik, így könnyebb a dolga. Megnyugodott, nem követ el annyi hibát.

Fél kettőkor elfogy az üres ládánk. Még ötven darabra lesz szükségünk a csomagolásnál.

— Fiatalasszony, az épület sarkában az udvaron megtalálja a ládarakást. Válogasson ki ötven darabot, de szárazak legyenek ám és egyformák — utasítja Hadraba. Szemében ördögi fény gyúl. Utánakiált, mert amaz a lépcső felé indul...

— A lift mire való? Csak nem a lépcsőn akar felhurcolni ötven ládát? Estig sem hordaná fe'!

— Majd én elkísérem! Hiszen nem ért a felvonó kezeléséhez! — próbálom megvédeni az újabb intrikától. A teherfelvonóban nincs védőrács. Öreg, kiszolgált alkotmány. Még valami baja történik, lelkiismeretlenség egyedül leküldeni, mikor azt sem tudja, hogyan kell megállítani.

— Hová jutnánk, örökké nem kísérgethetjük. Nem csecsemő! Menjen csak egyedül! Vagy megszokik, vagy megszökik.

Kutyafuttában megmagyarázom a szükséges fortélyokat, majd rázánom az ajtót. Hadrabát egy életre megutáltam.

Szerencsére, és nagy megkönnyebbülésemre baleset nélkül tér vissza. A ládák is megfelelnek. Három óra felé kijön az irodából a főnök el'lenőrizni, teljesítettük-e a napi feladatot.

— Legalább fél órát rá kell húznunk, különben nem fejezzük be a rimakovai irányt — állapítjuk meg együttesen. A raktárnok zsandármódra ott sétál mögöttünk.

— Inkább segítene — gondolom magamban. Megáll a fiatalasszony mögött, aki éppen hatvan zacskó pudingport számlál a komissióba. Mihelyt kész, visszaviszi a dobozt előbbi helyére. A főnök meg hozzálát, és újból átszámlálja az egészet. Megállapítja, hogy az asszonyka tévedett, egy zacskóval többet adott.

— Maga nem járt iskolába?

— De jártam!

— Akkor kérje vissza a tandíját. Még hatvanig sem tud számolni, süsse meg a tudományát. Azt hiszi, bőrtönbe akarunk kerülni? Mankót akar csinálni, maga szerencsétlen? — lobogtatja az ötvenfilléres port, és tovább kiabál. Feleslegesen, mert mi is szoktunk néha tévedni. Mikor kész a rendelés, még egyszer mindent ellenőrzünk. Kizárjuk a tévedésnek még a lehetőségét is.

— A fene egye meg az ilyen munkásokat! Egy szál gatyában maradunk mindnyájan, az lesz a vége! — mérgeledik, és magunkra hagy. Kisvártatva visszatér, és bejelenti, telefonüzenet érkezett. Négy órakor fűszereket hoznak, túlórázunk.

Nyomott hangulatban dolgozunk tovább. Négy óra már régen elmúlt, de az autó késik. Fél ötkor a fiatalasszony öltözni kezd...

— Szívesen maradnék még, de csak öt-ig foglalkoznak a gyerekekkel a napköziben. Azután eltávozik a személyzet — mentegéldözik.

A raktárnok dül-fül, Hadfaba izgága megjegyzéseket tesz.

— Felesleges az ilyen munkaerő, akire nem lehet számítani, nem lehet rábízni semmit. Kétfalkezes! Csak a létszámot szaporítja, mi pedig megszakadhatunk.

— Úgy tudom, nyolcórás munkaidő van — felesel vissza a szelíd fiatalasszony.

A gyermekéről van szó, s ilyenkor minden anya fúriává változik.

— Ha maga így gondolkodik, holnap akár be se jöjjön! Senkire sem fogunk rádolgozni!

Bólint nekem, és szótlanul távozik. Felháborodok. Micsoda népekkkel dolgozom együtt évek óta? Durvák, kegyetlenek, igazságtalanok! Nosza, „kipakolok” én is, jól megmondom a véleményemet.

A fiatalasszony másnap nem jelentkezik. Néhány nap múlva megtudom, hogy más raktárba helyezték. Furdál a kíváncsiság, vajon hogy megy a sora? Elhatározom, meg fogom látogatni. Kihasznlalom az ebédidőt, a hőség miatt nem esik jól az enivaló. Egy pohár hideg víz ilyenkor többet ér egy tál ételnél. Végigmegyek az udvaron. Hosszú sor teherautó, benzinszag, motorzúgás, kiabálás. Itt bizony nem sokat tórodnek az ebédidővel.

Végre ráakadok. Egy pulton ül a késztesztá-raktárban, a segéd munkások között. A megszokott zsiros kenyérrel birkózik, teli szájjal nevet: egyikük tréfásat talált mondani.

Örömmel üdvözöl, elmeséli a kollégáinak, milyen rendes embernek tart.

Érdeklődöm, hogy megy a sora, nehezebb-e a munka, mint odafent az emeleten?

— Itt sem könnyű. Mindenütt dolgozni kell. A különbség csak az emberekben van. Mert az emberek... — kis szünetet tart —, az emberek itt egészen mások!

Banos János

Fél év után

Hallgattam idáig
csöndemmé vesztegett ez a tor
Fél éve csak a gerlék hangja
szakított feledésbe meg a bor

Dühöngés szálnalmas bakái:
kiürült üvegek masíroztak
tűzükkel örült üvöltéssel
megrohmozni a Holdat

Csörömpöltek az éjszakák
tagadás láncos kutyái
martak belém s a vers vasát
nem lehetett odavágni

Klimpíroztam hát magamnak
kéz nélküli zongorista
A lehangolódott húrokat
azóta is csak szél vonítja

Azóta is? A hang hegyeit
a szél jármába hogy befogták?
Micsoda keserves zokogás
lenne még számon ez az ország?

Lehetne is ha nem delelné
kikötve a pusztaságba
Halottaiból volna még csak
kopjafakkal zsúfolt árva!

Eloldom a völgyet tőle
szavamat se visszhangozza
Homlokára ütött hegygel
lépegessen lombosodva